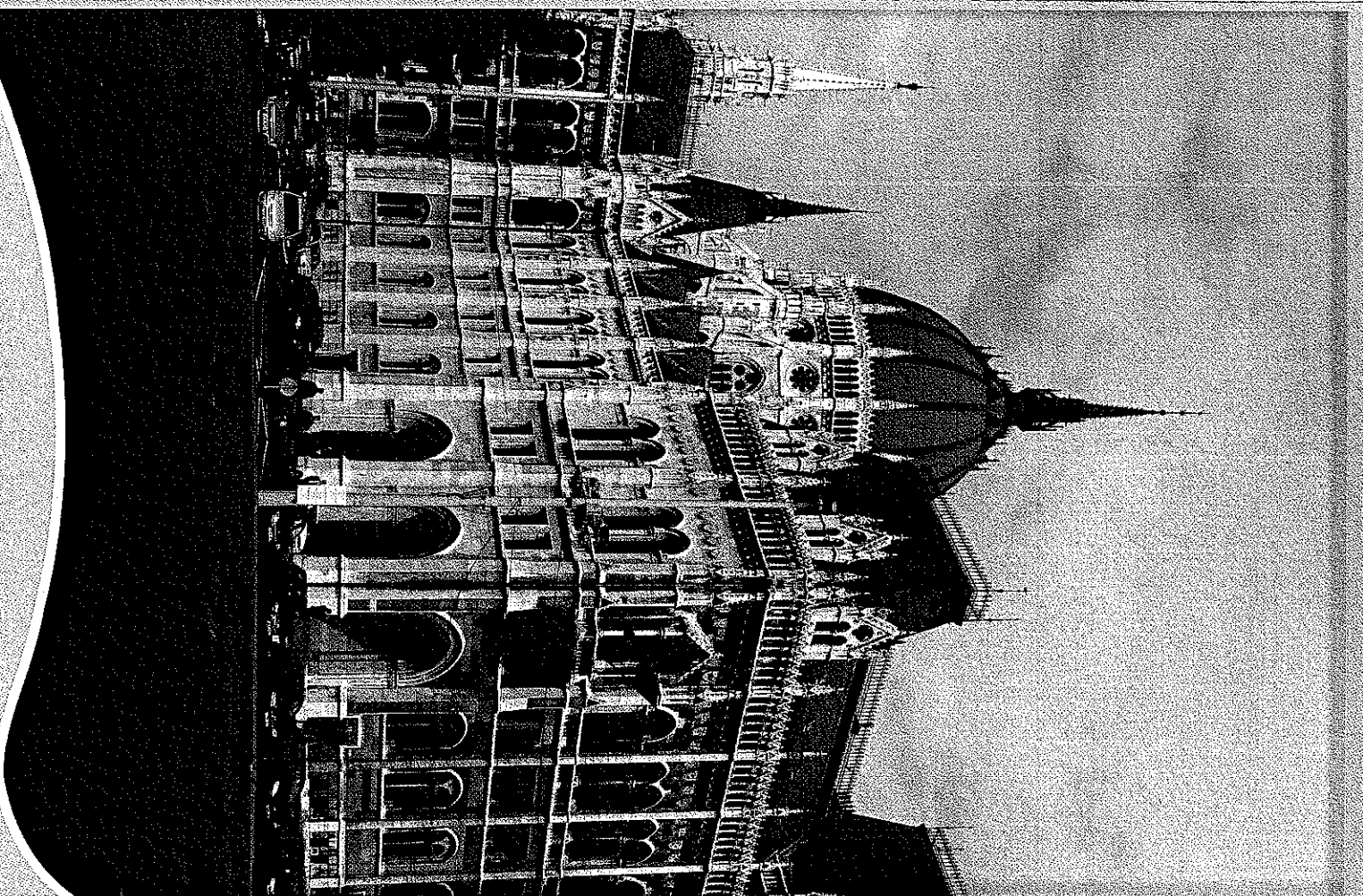

2012.
március–április
XXII. évfolyam
208. szám

COMITATUS

Önkormányzati
Szemle
A Megyei Önkormányzatok
Országos Szövetségének folyóirata

Alapító elnök: Zongor Gábor

Szerkesztőbizottság:

Elnök: Szücs Lajos

Tagok:

Agg Zoltán, Csalogovits István, Cservák Csaba, Dávid Sándor,
Filepné Nagy Éva, Fogarasi József, Hargitai János, Kovács János, Mandel Miklós,
Nemes Nagy József, Nikodémus Antal, Novotnik Imre,
Pálné Kovács Ilona, Szegvári Péter, Szép Tibor, Zsédényi Imre

Főszerkesztő: Agg Zoltán (aggzoltan@chello.hu)

Rovatszerkesztők:

Oláh Miklós (Civil társadalom)
Veiland László (Idegenforgalom)
Szilágyi István (Kitekintés)
Csite András (Kistérségek)
Hudi József (Önkormányzati múlt)

Szerkesztőségi titkár:

Hörömpöly Lászlóné (horimoni@chello.hu)

Olvasószerkesztő:

Takács Ildikó (aggildiko8@chello.hu)

Műszaki szerkesztő: Csalogovits István jr.

Lapunk mottója:

Azokból a kövekből, melyeket utunkba gördítenek,
egy kis ügyességgel lépcsőt építhetünk...

Támogatásukat a

Kinizsi Bank 73200189-11102041

számlára kérjük átutalni

Tartalomjegyzék

Tanulmányok

<i>Fogarasi József</i> : A helyi önkormányzatok és a jogharmonizáció néhány összefüggése 1990-2012 között I.	3
<i>Ragadics Tamás</i> : Társadalmi csapdák a hátrányos helyzetű dél-baranyai kistelepüléseken	39

Vita

<i>Takács Lajos</i> : Kínálat-kereslet, vagy kereslet és kínálat, avagy miért ülünk fordítva a lovon?	49
---	----

Műhely

<i>Gyömörei Tamás</i> : Sport és innováció – Magyarországi „sportvárosok” sportstratégiájának összehasonlító elemzése és kapcsolódási pontjai a városfejlesztéssel.....	61
<i>Szöllősi Veronika</i> : A magyar kampányfinanszírozás visszasságai Nagy-Britannia törvényi szabályozásának tükrében.....	76

Önkormányzati múlt

<i>Farkas Gábor</i> : A hontszántói uradalom visszaszerzésének kísérlete II.	84
---	----

Recenziók

<i>Homoki Andrea</i> : Népesedés, humángazdaság és társadalompolitika	88
<i>Fábián Attila–Tóth Balázs István</i> : Prof. Dr. Rechnitzer János – Dr. Smahó Melinda: Területi politika	93
<i>Agg Zoltán</i> : Újabb tanulmánykötet Olaszországról.....	97

Források

<i>Agg Zoltán</i> : Választási rendszerek hatása a választási eredményekre.....	99
---	----

Humor

<i>A.Z.</i> : Minden íróasztal megteremti magának a munkát	113
<i>Zoltán Zoltán</i> : Levél a szerkesztőhöz.....	115

Kitekintés

A „Koppenhágai nyilatkozat”	117
-----------------------------------	-----

nulmányának érdekes eredménye, hogy az elmúlt évtized Ifjúságkutatásainak (2004,2008) eredményével ellentétben a vizsgált fiatal felnőttek körében egyfelől kimutatható ugyan a fogyatékkal élőkkel kapcsolatosan a társadalmi távolság csökkenése, ugyanakkor rámutat a „relatív társadalmi közömbösség” igen magas arányára. A társadalmi kirekesztés ellen döntő többségben elhatárolódó egyetemi hallgatók többsége azonban „nem nézi jó szemmel” a fogyatékkal élő csoporttársak, embertársak előnyben részesítésének lehetőségeit, azaz a pozitív diszkriminációt, mely a másik fél számára hátrányként jelenik meg. Győri Piroska és Gurzó Jánosné írásaikban a gyermeket vállaló családokat vizsgálják az ország különböző térségeiben (zirci

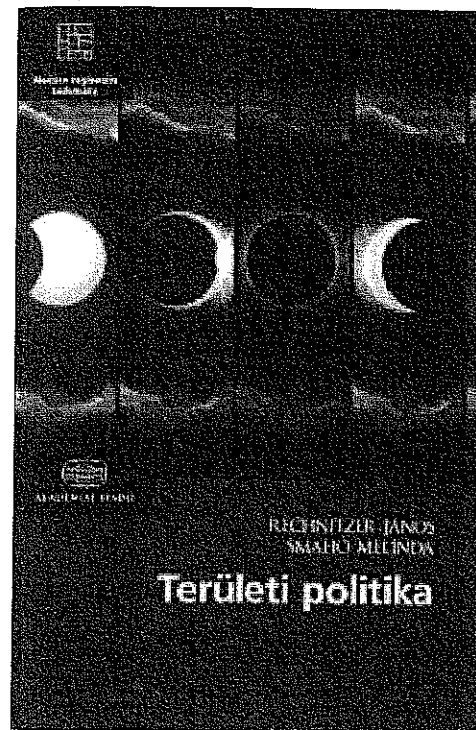
kistérség és Méhkerék). Földrajzi elhelyezkedéstől függetlenül bizonyosodik, hogy az előregedő társadalmakban a gyermekvállalási hajlandóság visszaesése a kistelepüléseken éppúgy megjelenik, mint a nagyobb városokban. A zirci kistérségben és a dél-alföldi régió északkeleti részén végzett empirikus kutatások eredményei a gyermeket vállaló szülők bázis és transzferjövendelmekkel kapcsolatos elvárásaira mutatnak rá.

A tanulmánykötet írásait a népesséddel, a humángazdasággal és a társadalompolitikával foglalkozó kutatóknak, a humán- és szociálpolitikai szakembereknek, döntéshozóknak, pedagógusoknak, hallgatóknak, szülőknek egyaránt ajánljuk.

HOMOKI ANDREA

Területi politika

*Prof. Dr. Rechnitzer János – Dr. Smahó Melinda:
Területi politika, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011*

Az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelenő Modern regionális tudomány szakkönyvtár újabb mesterművel gazdagodott 2011-ben. Rechnitzer János professzor és Smahó Melinda egyetemi adjunktus hozzávetőlegesen négy és félszáz oldalas Területi politika címet viselő munkája kiválóan illeszkedik a szakkönyvtár eddig megjelent öt monográfiájának és kötetének sorába. A könyv témája rendkívül aktuális, hiszen egy olyan periódusban jelent meg, amikor létfontosságú a területi politika problémakörének akkurátus újragondolása.

Az utóbbi néhány évtized jelentős tankönyvének és egyben kézikönyvének minősülő monográfia a területi politika fogalmával, alkotóelemeivel, fejlődésének történetével, elméleti alapjainak rendszerezésével, a területi politika alkalmazási módjaival, a beavatkozási módok hatásainak értékelésével, valamint az európai és a magyar területi folyamatok főbb mérföldköveinek és eredményeinek elemzésével, értékelésével foglalkozik. A könyv, az évtizedes felsőoktatási és bőséges kutatási tapasztalatból táplálkozva, nagy mennyiségű információt, ismeretanyagot integrál. Az átfogó, szintetizáló jellegű kötet ugyan új empirikus vizsgálatot nem közöl, de az elmúlt húsz évben – elsősorban az MTA RKK Nyugat-magyarországi Tudományos Intézetében, valamint a Széchenyi István Egyetemen és annak regionális tudományi doktori iskolájában elvégzett – meghatározó kutatási eredmények direkt vagy indirekt módon beépítésére törekedett.

A könyv címfotója és külleme rendkívül tetszetős, a területi politika reneszánszát a monográfia borítója kiválóan tükrözi vissza. A tudományos munka – mint említettük – rendkívül gazdag ismeretanyagot ölel fel, a szerzők összesen 324 forrást dolgoznak fel, amelynek közel nyolcvan százaléka (258 tétel) magyar, a többi idegen (angol és német) nyelvű. A kötet 71 ábrát tartalmaz,

amelynek csaknem fele a szerzők saját szerkesztése vagy azok korábbi munkáiból származik. Ez rendkívül örvendetes, hiszen a szerzők nagyszámban törekedtek olyan illusztrációk megalkotására, amelyek önálló megközelítésben foglalják össze a területi politikával kapcsolatos kulcsfontosságú szakismereteket. Az ábrák rendkívül precízen kivitelezettek, szemléletesek és jól feliratozottak, csupán a 9.4. számú ábra forrásmegjelölése hiányzik. A 76 táblázat jó része szintén a szerzők saját számításai alapján összeállított eredményeket tárja az olvasó elé. A szemléltető eszközök egyszerre kifejtők, összefoglalók, illetve az egyes összefüggéseket feltáró áttekintő táblázatok. A lábjegyzetek nagy száma (összesen 109) értékes részét képezik az esszének. A munkát több, hosszabb-rövidebb összeállítás, feldolgozás, „epizód” is kíséri, amelyek főként esettanulmányok, újságcikkek formájában vagy egyéb elméleti adalékok ismertetésével egészítik ki a lényegi mondanivalót. Külön dicséret illeti azon hallgatókat, munkatársakat, akik a szövegdozokban elhelyezett kiegészítő információk összeállításában segítséget nyújtottak. A közel negyven ív terjedelmű anyaghoz mérten az elütések, gépelési és szerkesztési hibák száma elhanyagolható. Formai szempontból végül megemlítendő a könyv végén található név- és tárgymutató, amely az egyes területi politikára vonatkozó utalások gyorsabb visszakeresését biztosítja.

Szerkezetét tekintve a tizenegy fejezetből álló művet a szerzők négy részre osztják. A tankönyv tagolása alapvető-

en arányos, az áttekinthető szerkezeti felépítést tükrözi az egyes részek kellő súlyozottsága. A szakterminusok, nevek, elnevezések használatának minősége pontos. A területi politikával kapcsolatos folyamatok bemutatását szakmai szempontból nem érheti különösebb bírálat. A szerzők megfelelően szelektálnak a területi politikájával foglalkozó számottevő elméleti szakirodalom, valamint a kiadványok és szakértői anyagok között, mindezeket helyesen emelik be a monográfiába.

A könyv első részében (A területi politika elméleti alapjai) a szerzők precízen tárják fel a területi politikával kapcsolatos alapfogalmakat, valamint a fogalmi alapvetésen alapuló összefüggések mélyebb szintű tanulmányozása, tisztázása a további ismeretszerzés céljából is rendkívül hasznosnak bizonyul. A szerzők ígérete, amely szerint a területi politika fogalmát számos szempont alapján járják körbe helytálló, megállapításait konkrét térszerkezeti vonatkozásokon keresztül több alkalommal is igazolják. A fogalmakkal kapcsolatosan megjelenik a szerzők önálló definícióalkotása is, mintegy reflektálva, véleményezve a már „forgalomban lévő” meghatározásokat. Az első rész felépítésével kapcsolatosan annyi megjegyzést teszünk, hogy a magyar vidékpolitikával (a 110. és 111. oldalon) kapcsolatosan leírtak tematikailag akár a monográfia negyedik részébe is kerülhetek volna.

A könyv második blokkja (A területi politika eszközei) a szóban forgó „horizontális közpolitika” rendszerével, mechanizmusaiával foglalkozik, annak

négy lényegesebb alkotóelemét (tervezés, forrásrendszer és finanszírozás, intézményrendszer, területi menedzsment) taglalja. Ez a rész alapos áttekintést ad a területfejlesztés intézményi és dokumentumhierarchiájáról, ezen kívül a szerzők részletesen kidolgozzák, hogy a térbeliség felértékelődésének milyen hatásai vannak a közösségi tervezésre, illetve ezen keresztül milyen folyamatok alakultak ki, és milyen intézményrendszerek jöttek létre. A munka alkotói a hazai területi támogatások nagyságának arányain, illetőleg a rendszerváltás óta lezajlott folyamatokon keresztül helyesen, megfelelő részletettséggel mutatnak rá a területi politika pozíciójára az ágazati szakpolitikákkal szemben. A szerzőpáros az 5. fejezetben négy példát jelöl ki a négy eltérő állammodell bemutatására, igaz pontosan nem indokolják meg, hogy miért ez a négy – pontosabban mivel a hazai példa érintése érthető, ezért inkább a másik három – állam írja le legmegfelelőbbben az egyes fejlesztési alapeseteket. Mindazonáltal úgy gondoljuk, hogy a hazánkhoz közelebb fekvő modellpéldák választása a jobb összevetés céljából hasznosabbnak és érdekesebbnek bizonyul, mint a hazánktól távolabb fekvő országok példáján történő illusztrálás. Megjegyzendő továbbá, hogy a fejezetben tárgyalt országok társadalom- és gazdaságföldrajzi ismertetése nem egységes. A NUTS szintekre, valamint a regionális GDP-re vonatkozó 5.2., illetve 5.5. számú táblázat alapján célszerű lett volna mind a négy országra azonos arcúlatú táblázatot szerkeszteni. A szlovák és a lengyel példához képest

az osztrák intézményrendszer fejlődésének bemutatása kevésbé részletesen kidolgozott.

A monográfia harmadik grandiózussabb része (Területi politika Európában) az európai regionális politika fejlődési szakaszait, illetve a közösségi területi politika elmúlt ötven évének főbb mérföldköveit elemzi. A még elméleti jellegű, de sok gyakorlati példával alátámasztott 7. fejezetben tulajdonképpen a modern (klasszikus, tradicionális) és posztmodern területi politika főbb jellemzőit, valamint az egyes szakaszokra jellemző területi szerkezetbe történő beavatkozásokat (stratégiákat) hasonlítja össze a szerzőpáros. Az immár kevesebb elméleti, de több fejlődéstörténeti vonatkozást tartalmazó 8. fejezet hatalmas témakört ölel fel, hiszen a szerzők az EU regionális politikájának számtalan összetevőjét kívánják közel ötven oldalban megragadni, összesűriteni. Világos, hogy ez a rész nem terjedhet ki teljeskörűen minden történeti, illetve a cél-, eszköz-, és intézményrendszert feltáró adalékra, a szerzők azonban tökéletesen találják meg az „arany középutat”, hiszen megfelelően szelektálva és súlypontosva mutatják be a közösségi területi politika fejlődésének fontosabb vonatkozásait. Habár a fejezet csekélyebb mértékű új – vagyis korábban másutt nem vagy alig publikált – ismeretanyagot tartalmaz, a 2007-2013-as periódusra vonatkozó utalások, valamint az EU területi politikájának jövőjéről megfogalmazott elgondolások nagyon értékes megállapításokat tartalmaznak. Említést érdemel, hogy ehhez a részhez célszerű

lett volna néhány térkép mellékelése is (legalább egy-egy ábra az unió régióinak fejlettségi helyzetéről, illetve az 1. és 2. célkitűzés alá tartozó területekről), amelyek az olvasó számára még közelebb hozzák az unió regionális politikáját az eltérő térszerkezeti dimenziók érzékelésével.

A könyv utolsó része (Területi politika Magyarországon) sem teljeskörűen, de igen problémaorientáltan tárja fel a 20. század, valamint az ezredfordulót követő hazai területi politika – olykor keserű – tapasztalatait. A főbb magyar területpolitikai folyamatok bemutatását igen jelentős számban kísérik térképes illusztrációk. A 10.4. alfejezetben a szerzőpáros kiválóan sommázza az átmenet (1990-2010) területi politikájának legfontosabb ismertetőjegyeit, valamint a hazai területpolitikai kutatások fontosabb irányait. Értékes megállapításokkal gazdagítja a monográfiát a 11.1. alfejezettel kezdődő rész, amelyben a szerzők a jövőre vonatkozó területi politikával kapcsolatosan megfogalmazzák néhány szubjektív intuíciót, és átfogóbb ajánlásokat is körvonalaznak.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a recenzált mű kiforrott, precíz és progresszív. A könyv alkalmas arra, hogy az olvasó megtanulja belőle mindazokat az ismereteket, amelyek az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkat követően az új területfejlesztési irányelvekben, formációkban alapvető követelményként jelentkeznek az elkövetkezendő években. Rechnitzer János és Smahó Melinda széles elméleti ismereteit egyesíti e munkájában, könyvüket jó szívvel ajánljuk a felsőoktatásban tanuló – elsősorban mesterszakos és doktori képzésben résztvevő – hallgatóknak, valamint oktatóknak, a területi folyamatokra kellő rálátással rendelkező szakembereknek, továbbá a téma iránt érdeklődő nagyközönségnek.

FÁBIÁN ATTILA
– TÓTH BALÁZS ISTVÁN

Jegyzet

Szerzőink dr. habil Fábán Attila PhD., intézetigazgató, egyetemi docens, Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar, Nemzetközi és Regionális Gazdaságtani Intézet, 9400 Sopron, Erzsébet u. 9. 99/518-119, afabian@ktk.nyme.hu, Tóth Balázs István, PhD-hallgató. 99/518-424, tothbalazsistvan@ktk.nyme.hu

Újabb tanulmánykötet Olaszországról

Az egységes Olaszország megteremtése hosszú folyamat volt, s ennek egy fontos állomására 1861-ben értek el, ehhez kapcsolódott a 150 éves jubileumi ünneppsorozat, ami Itáliában 2010-ben kezdődött és 2011-ben zárult.

150 éves az olasz egység címmel Molnár Anna és Andreides Gábor szerkesztésében, még tavaly jelent meg a Brozsek Kiadónál egy újabb izgalmas tanulmánykötet. A tanulmányokat magyar és olasz egyetemen oktató történészek és neves italianisták készítették. A sok évszázadra visszanyúló magyar-olasz kapcsolatok következtében a szerkesztők fontosnak tartották, hogy az Olaszország számára kiemelkedően fontos eseményről, hazánkban is megemlékezzünk. A kötetben olyan tanulmányokat válogattak be, amelyek alapvetően problémafelvetők, és nem csupán a 150 évvel ezelőtti történelmi eseményeket, hanem a magyar-olasz kapcsolatokat, a külpolitikát, az államformát, a gazdasági folyamatokat, sőt a szépirodalmi vonatkozásokat is tárgyalják, s ezzel az olvasó számára új ismereteket nyújtanak.

A kötet három részre tagolódik. Az elsőben az olasz egység történelmi, politikai és gazdasági hatásához kapcsolódnak a művek. A második rész a mítosz és identitás-teremtéssel, míg a harmadik a magyar-olasz kapcsolatokkal foglalkozik a Risorgimento tükrében. A 14 tanulmány között helyet kapott Antonio Sciacovelli főiskolai tanár tanulmánya is, Az olasz egységtől az identitásig címmel, s az eredetileg olasz nyelven írt mű-

vet Vereskúti Zita fordította. A rövid tanulmányban szó esik az egységes olasz irodalomról éppúgy, mint a csendőrség szerepéről az olasz identitásban.

A recenzens számára a legérdekebb az egyik szerkesztő, Molnár Anna tanulmánya volt: Központosítás vagy föderalizmus? címmel. A szerző visszatekint a föderalista törekvések múltjára, de a kedvenc politikai szereplőjével az Északi Ligával foglalkozva, a tartományi rendszer reformját és a fiskális föderalizmust is részletesen elemzi. A szerzőnek ez a publikációja jól illeszkedik abba a folyamatba, amit doktori értekezésével indított el, és többek között lapunkban megjelent tanulmányaival is folytatott. Ezek közül csak egyre hívom fel a figyelmet, A fiskális föderalizmus kérdése Olaszországban címűre, ami a 2010. évi májusi számunkban jelent meg, és a honlapunkon is elérhető.

Nagy érdeklődéssel olvastam Papp Norbertnek Itália politikai földrajzi képeinek változásai című írását. Ebben a tanulmányban a szerző részletesen elemzi az olasz térszemléletet, és annak a magyartól eltérő sajátosságait, valamint Olaszország nagytérségi helyének problémáit. Élesen kritizálja azt a hagyományos magyar földrajzi felfogást, ami a középiskolai tankönyvben megjelenik, Itáliát leegyszerűsítő módon Észak- és Dél-Olaszország egységekre való bontásával. Papp Norbert bebizonyítja, hogy ennél sokkal tagoltabb Itália képe, és a leegyszerűsített olaszországi oktatásban is három egység, észak-, közép- és dél